

Tenuitvoerlegging van een straf of maatregel in een Justitiële Jeugdinrichting

Dit informatieblad is gericht aan professionals in de (jeugd) strafrechtsketen. Het geeft informatie over de tenuitvoerlegging van straffen en maatregelen in een justitiële jeugdinrichting (JJI). In dit informatieblad vindt u informatie over:

1. De tenuitvoerlegging van een straf of maatregel in een justitiële jeugdinrichting
2. De JJI's: omvang, locatie en plaatsing
3. Opvoeding, zorg, behandeling en onderwijs in de JJI
4. Het dagprogramma in de JJI
5. Verlof
6. JJI in de jeugdstrafrechtsketen: samenwerking, resocialisatie en nazorg

1. De tenuitvoerlegging van een straf of maatregel in een justitiële jeugdinrichting

Het jeugdstrafrecht onderscheidt zich van het strafrecht voor volwassenen in zijn pedagogische opdracht: binnen de kaders van de opgelegde jeugdsanctie wordt de tenuitvoerlegging zoveel mogelijk gebruikt voor begeleiding, (her-)opvoeding en behandeling van de jeugdige om een veilige terugkeer in en volwaardige deelname aan de maatschappij mogelijk te maken.

Binnen het jeugdstrafrecht vindt de tenuitvoerlegging van een vrijheidsstraf of een vrijheidsbenemende maatregel plaats in een justitiële jeugdinrichting.

Binnen het jeugdstrafrecht bestaan verschillende grondslagen voor plaatsing van een jeugdige in een JJI. De onderstaande zijn de meest voorkomende:

- De jeugdige wordt verdacht van een strafbaar feit waarvoor door de (kinder)rechter een *preventieve hechtenis* (art. 64, 65, 66 Sv) beveelt, of;
- De preventieve hechtenis kan ten uitvoer worden gelegd in de vorm van nachtdetentie (art. 493, derde lid Sv);
- De jeugdige is door de (kinder)rechter veroordeeld tot een vrijheidsstraf (*jeugddetentie*, art. 77h, eerste lid, onder a juncto art. 77i Sr), dan wel een vrijheidsbenemende maatregel (plaatsing in een inrichting voor jeugdigen, *PIJ-maatregel*, art. 77h, vierde lid, onder a juncto art. 77s Sr);
- Ook *alleenstaande minderjarige vreemdelingen* (amv'ers) (art. 6 of 59 *Vreemdelingenwet 2000*) die uitgezet dienen te worden naar hun land van herkomst, worden in bepaalde gevallen in een JJI geplaatst. Het gaat dan om jeugdigen die 1) illegaal in Nederland verblijven en die verdacht worden van of 2) veroordeeld zijn wegens een strafbaar feit of 3) die zich eerder aan een meldplicht of vrijheidsbeperkende maatregel hebben onttrokken of 4) zonder toestemming uit de opvang zijn vertrokken;
- *Vervangende jeugddetentie* (bij geldboete: art. 77l, derde lid Sr; bij taakstraf art. 77n Sr).

De preventieve hechtenis, vrijheidsstraf of PIJ-maatregel kan als hoofdregel worden opgelegd als de jeugdige ten tijde van het plegen van het delict tussen 12 en 18 jaar oud was. De rechter kan er daarnaast voor kiezen ook adolescenten tussen 18 en 23 jaar volgens het jeugdstrafrecht te berechten. Hierdoor wordt de straf ten uitvoer

gelegd in een JJI.¹ Dit betekent dat het gehele palet van behandeling en interventies in de JJI voor de 18 - 23 jarige open staat, als voor de toepassing van het jeugdstrafrecht wordt gekozen. Door flexibel om te gaan met de leeftijdsgrens tussen jeugdstrafrecht en gewoon (volwassen) strafrecht, kan beter rekening worden gehouden met de persoonlijke omstandigheden van de jongvolwassen dader. Niet zozeer de biologische leeftijd, maar de ontwikkelingsleeftijd van de adolescent staat bij deze afweging centraal. Daarnaast kan een jongvolwassene die een gebrekkige ontwikkeling of beperkte verstandelijke vermogens heeft profijt hebben van plaatsing in een JJI.

Juist voor deze doelgroep biedt de pedagogische benadering in de JJI's een uitermate geschikte kans om meer recht te doen aan de specifieke noden van de nog niet uitontwikkelde adolescenten.

Preventieve hechtenis

Een preventieve hechtenis wordt opgelegd als een jeugdige wordt verdacht van het plegen van een strafbaar feit. De preventieve hechtenis bestaat uit de in verzekeringstelling (maximaal 2 x 3 dagen), de in bewaringstelling (maximaal 14 dagen) en/of gevangenhouding (maximaal 90 dagen). Binnen deze periode van maximaal 110 dagen dient de eerste strafzitting plaats te vinden. Deze strafzitting kan een inhoudelijke zitting zijn of een pro forma zitting. Na een inhoudelijke zitting doet een rechter een uitspraak. De voorlopige hechtenis eindigt dan op het moment dat de uitspraak van de rechter onherroepelijk is. Na een pro forma zitting duurt de preventieve hechtenis voort, de inhoudelijke behandeling wordt dan uitgesteld. De voorlopige hechtenis kan ook tussentijds eindigen. Bijvoorbeeld doordat de rechter de voorlopige hechtenis schorst of opheft, of doordat de termijn van de preventieve hechtenis afloopt en niet verlengd wordt. Gedurende de preventieve hechtenis is een jeugdige verdachte.

Nachtdetentie

Tijdens nachtdetentie verblijft de jeugdige 's avonds, 's nachts en in het weekend in de JJI en volgt hij overdag, in overleg met de jeugdinrichting, verplicht een gestructureerd dagprogramma (school en/of werk en/of dagbehandeling) buiten de inrichting. Het doel is beperking van mogelijke negatieve effecten van de voorlopige hechtenis en het behouden en/of versterken van de positieve banden met de samenleving.

Jeugddetentie

Een jeugdige die een delict heeft gepleegd, kan veroordeeld worden tot jeugddetentie:

In de leeftijd van 12 tot en met 15 jaar kunnen jeugdigen maximaal een vrijheidsstraf van 12 maanden in de JJI opgelegd krijgen.

In de leeftijd van 16 en 17 jaar is de maximale vrijheidsstraf 24 maanden.

PIJ-maatregel

De rechter kan een PIJ-maatregel opleggen aan een jeugdige bij wie ten tijde van het plegen van het strafbaar feit een gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke stoornis van de geestvermogens bestond. Daarnaast moet het gaan om een strafbaar feit waarvoor een gevangenisstraf van vier jaar of meer mogelijk is of van specifiek omschreven strafbare feiten² (art. 77s, lid 1 Sr). De jeugdige krijgt minimaal twee jaar behandeling in een JJI. Daarna volgt één jaar verplichte nazorg. Als verlenging nodig is kan de maatregel verlengd worden (maximaal twee keer, telkens met ten hoogste twee jaar) (art. 77t Sr).

2. De justitiële jeugdinrichtingen

Binnen het jeugdstrafrecht zijn de JJI's belast met twee hoofddopdrachten:

1. Het garanderen van de veiligheid van de maatschappij (door insluiting) én;
2. Het voorbereiden van de jeugdige op een succesvolle terugkeer in de maatschappij.

De JJI's proberen de terugkeer in de maatschappij succesvol te laten plaatsvinden en recidive te voorkomen door gedragsverandering teweeg te brengen bij de jeugdigen. Door de opvoeding, onderwijs, zorg en behandeling die de JJI biedt, binnen het veilige orthopedagogisch leefklimaat, leveren de JJI's een bijdrage aan het verminderen van de kans op recidive en het vergroten van de kansen voor de jeugdigen op het adequaat functioneren in de maatschappij. Opvoeding en behandeling zijn van belang, omdat veel van de jeugdigen in de JJI's kampen met problemen zoals: ontwikkelingsstoornissen, verslaving, gebrekkige opvoeding, problemen met opleiding of werk en het ontbreken van toekomstperspectief.

Er zijn in Nederland negen justitiële jeugdinrichtingen,

Vier Rijksinrichtingen:

- De Hartelborgt in Spijkenisse
- Den Hey-Acker in Breda
- De Heuvelrug in Zeist
- De Hunnerberg in Nijmegen

Vijf particuliere inrichtingen:

- Amsterbaken in Amsterdam
- Juvaïd in Veenhuizen
- Het Keerpunt in Cadier en Keer
- Intermetzo JJI Lelystad
- FC Teylingereind in Sassenheim

¹ Vanaf de inwerkingtreding van het wetsvoorstel adolescentenstrafrecht (april 2014) is grens voor toepassing van het jeugdstrafrecht bij jongvolwassenen verhoogd van 21 naar 23 jaar.

² Het gaat om misdrijven omschreven in de artikelen 132, 285, eerste lid, 285b en 395 van het Wetboek van Strafrecht, 175, tweede lid, onderdeel b, of derde lid in verbinding met het eerste lid, onderdeel b, van de Wegenverkeerswet 1994, en 11, tweede lid, van de Opiumwet.

Er zijn ongeveer 650³ plekken voor jeugdigen verdeeld over deze negen inrichtingen. Jaarlijks worden ongeveer 1850 jeugdigen in een JJI geplaatst. Van de jeugdigen die in 2012 een JJI instroomden, was 82% voorlopig gehecht, had 12% een jeugddetentie en 3% een PIJ-maatregel opgelegd gekregen en bestond 3% uit alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv'ers)⁴.

In de JJI's verblijven voornamelijk jongens. Meisjes maken minder dan 5% uit van de populatie. Jongens en meisjes verblijven op afzonderlijke leefgroepen. Omdat er zo weinig meisjes in een JJI worden geplaatst, is er slechts één JJI waar meisjes verblijven (De Heuvelrug in Zeist).

In alle JJI's zijn kortverblijfgroepen en langverblijfgroepen. De eerste drie maanden verblijven de jeugdigen op kortverblijfgroepen. De preventieve hechtenis van het merendeel van de jeugdigen wordt tijdens deze drie maanden geschorst. Na schorsing worden de jeugdigen begeleid door de (jeugd)reclassering op basis van een schorsingsvoorwaarde. Het kleinere deel dat een strafrestant heeft van langer dan drie maanden, stroomt door naar de langverblijfgroepen. De langverblijfgroepen zijn kleiner (8 plaatsen in plaats van 10), stabiel in samenstelling en meer gericht op individuele behandeling dan de kortverblijfgroepen. De jeugdigen die een PIJ-maatregel opgelegd hebben gekregen verblijven op de langverblijfgroepen.

Plaatsing

Uitgangspunt bij plaatsing in een JJI is de regionale plaatsing: jeugdigen worden zo dicht mogelijk in de buurt van hun woonplaats in een JJI geplaatst. Dit is van belang voor het betrekken van ouders/verzorgers en andere belangrijke personen bij de opvoeding en behandeling van de jeugdigen in de JJI en voor het realiseren van een goed reïntegratietraject na afloop van het verblijf in de inrichting. Plaatsing geschiedt door de afdeling individuele jeugdzaken van de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) op basis van de bij plaatsing bekende informatie over jeugdige. Rapportages van gedragswetenschappers spelen hierbij, met name voor plaatsing op landelijke bestemmingen, een belangrijke rol.

Jeugdigen met specifieke problemen die een aangepaste bejegening of specialistische behandeling vragen, worden geplaatst op een zogeheten 'landelijke bestemming'. Dit geldt ook voor jeugdigen die op basis van wet- en regelgeving gescheiden van andere jeugdigen dienen te worden ondergebracht, zoals meisjes en alleenstaande minderjarige vreemdelingen. Omdat het om relatief kleine aantallen jeugdigen gaat, is elke landelijke bestemming in één of maximaal twee JJI's ondergebracht.

We kennen de volgende landelijke bestemmingen:

Forensische observatie

De forensische observatie richt zich op Pro Justitia onderzoek in het kader van voorlopige hechtenis en op jeugdigen die reeds een PIJ-maatregel opgelegd hebben gekregen en van wie de behandeling is vastgelopen. Voor forensische observatie zijn acht plaatsen beschikbaar in FC Teylingereind in Sassenheim.

Alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv'ers)

De Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen (Bjj) bepaalt dat amv'ers in een JJI worden opgevangen. De amv'ers worden ondergebracht in JJI Het Keerpunt in Cadier en Keer (10 plaatsen).

Meisjes

In de BJJ is vastgelegd dat jongens en meisjes gescheiden dienen te worden ondergebracht in een JJI. Aan meisjes worden ook andere soort activiteiten en programma's aangeboden dan aan jongens. De capaciteit voor meisjes is geconcentreerd in JJI De Heuvelrug in Zeist (18 plaatsen).

Zeden

De landelijke bestemming zeden is bedoeld voor obsessieve zedendelinquenten. Deze doelgroep heeft speciale zorg en behandeling nodig in het kader van de recidivevermindering, mede omdat het vaak gaat om jeugdigen die hun delict hardnekkig ontkennen en ontwijken. JJI Den Hey-Acker in Breda beschikt over 16 plaatsen voor zedendelinquenten.

Forensische observatie en begeleidingsafdeling (FOBA)

Jeugdigen worden op de FOBA geplaatst wanneer sprake is van een acute crisis en een psychiatrische stoornis (bijvoorbeeld een psychose). De FOBA is de enige afdeling waar alle jeugdigen (meisjes, jongens, preventief, kortverblijf en langverblijf) in een acute (psychiatrische) crisis kunnen worden geplaatst. Het verblijf op de FOBA duurt zo kort mogelijk (stabilisatie); het doel is terugkeer naar een reguliere groep. Er zijn twee FOBA-groepen met elk vijf plaatsen in JJI De Hartelborgt in Spijkenisse.

Very Intensive Care (VIC)

De VIC is eveneens gericht op jeugdigen met ernstige psychiatrische problematiek. De VIC is evenwel bestemd voor langverblijf van jeugdigen met ernstige en/of chronische psychiatrische stoornissen. In JJI De Hartelborgt zijn drie VIC-groepen met elk vijf plaatsen.

³ Op peildatum 1 januari 2014

⁴ Bron: JJI in getal 2008-2012

Individuele Traject Afdeling (ITA)

De ITA is bestemd voor groepsongeschikte jeugdigen die door hun houding en gedrag het groepsklimaat dusdanig verstoren dat het veilige leefklimaat op de groep in het geding is. De aanwezigheid van deze, veelal oudere, jeugdigen met een PIJ-maatregel, op de groep heeft een zeer negatief effect op de andere jeugdigen. Mede daardoor krijgen zij zelf op een reguliere leefgroep ook niet de zorg die zij eigenlijk nodig hebben. Vanwege de zwaarte van de ITA-doelgroep en de wenselijkheid om de jeugdigen te kunnen uitwisselen/overplaatsen, is de ITA gesitueerd in twee inrichtingen: JJI Den Hey-Acker in Breda (acht plaatsen) en JJI Het Keerpunt in Cadier en Keer (acht plaatsen).

Licht Verstandelijk Beperkt (LVB)

Jeugdigen met een IQ van 70 of lager worden geplaatst op de landelijke bestemming LVB. De LVB- problematiek vraagt om een specifieke manier van begeleiding en om specifieke kennis en ervaring bij medewerkers. Ook dient het onderwijs te worden aangepast. Voor jeugdigen met een lichte verstandelijke beperking zijn 24 plaatsen beschikbaar op de locatie Intermetzo JJI Lelystad.

LVB-VIC

De jeugdigen die op de LVB-VIC worden geplaatst, hebben een lichte verstandelijke beperking in combinatie met ernstige psychiatrische problematiek, waarvoor zij specifieke behandeling nodig hebben (zogenaamde co morbiditeit van psychiatrische en LVB problematiek). Intermetzo JJI Lelystad beschikt over 18 LVB-VIC-plaatsen.

De meeste JJI's hebben een bijzondere zorgafdeling. De bijzondere zorgafdeling is geen landelijke bestemming. Dit is een afdeling waar een veilig en beschermt leefklimaat wordt geboden. De bijzondere zorggroep is geïndiceerd voor jeugdigen van 12 tot 18 jaar, die meer dan de standaard zorg behoeven. Het gaat om jeugdigen die zich binnen een reguliere afdeling onvoldoende kunnen handhaven. Ze raken daarin verloren of hebben een verstorende invloed op de groep vanwege psychische of psychiatrische problematiek, soms in combinatie met een (licht) verstandelijke beperking. Indicatie en plaatsing op de bijzondere zorgafdeling wordt door inrichtingen zelf georganiseerd. Wanneer in een JJI blijkt dat een jeugdige op een landelijke bestemming moet worden geplaatst dienen zij hiervoor een verzoek in bij het hoofdkantoor van DJI. Daar wordt de beslissing over de plaatsing genomen.

3. Opvoeding, zorg, behandeling en onderwijs in de JJI

In alle JJI's wordt gewerkt volgens de **basismethodiek YOUTURN**. Deze geldt voor alle jeugdigen. YOUTURN bestaat uit vijf fases waarvan jeugdigen afhankelijk van de duur van het verblijf één of meerdere fases afronden. De eerste drie fases vinden plaats in de JJI, de laatste twee vinden buiten de inrichting plaats. Naast de basismethodiek YOUTURN wordt een behandelaanbod op maat aangeboden, op basis van de individuele behoefte van de jeugdige.

De eerste fase van YOUTURN duurt maximaal tien dagen en staat in het teken van de intake, screening en diagnostiek. Er wordt contact gezocht met ouders en/of verzorgers, school en jeugdreclassering om een volledig beeld te krijgen van de jeugdige.

Voorafgaand aan het verblijf in een JJI is voorinformatie beschikbaar van de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) en Bureau Jeugdzorg (BJZ). De ketenpartners in de jeugdstrafrechtketen maken voor een goede informatieoverdracht gebruik van een gezamenlijk ontwikkeld instrumentarium: het Landelijk Instrumentarium Jeugdstrafrechtketen (LIJ). Om te onderzoeken welke zorg of behandeling de jongere nodig heeft, wordt in de JJI nog extra diagnostiek uitgevoerd. Hiervoor worden bij de jeugdigen (en soms personen in hun netwerk) instrumenten afgenomen (o.a. Hoe Ik Denk, HID, Taken en Vaardigheden, TVA) en er vinden gesprekken plaats met een psycholoog of orthopedagoog en indien nodig met een psychiater.

Perspectiefplan

Op basis van de afname van instrumenten, observaties en gesprekken wordt de problematiek in beeld gebracht en wordt binnen drie weken een eerste perspectiefplan opgesteld. In dit perspectiefplan vindt een eerste analyse plaats van het probleemgedrag en mogelijk psychische problematiek, de mogelijkheden op verschillende leefgebieden, de protectieve vaardigheden en de steun van het netwerk. De benodigde bejegeningstijl voor de leefgroep en het onderwijs wordt afgesproken en de eerste leerdoelen worden vastgesteld.

De tweede fase van YOUTURN duurt maximaal twaalf weken en richt zich op het stabiliseren en motiveren van de jeugdige. In deze fase is het dagprogramma van de jeugdige volledig gevuld. Elke (werk)dag volgt de jeugdige onderwijs op school in de JJI en neemt hij deel aan trainingen morele ontwikkeling, conflictantering en sociale vaardigheden. Ook wordt er gestart met de wederzijdse hulpbijeenkomsten, waar jeugdigen elkaar tips geven over lastige dilemma's. Samen met zijn mentor werkt de jeugdige actief aan de basisvaardigheden voor het leven van alledag vanuit YOUTURN. Deze fase wordt afgesloten met een tweede perspectiefplan. Voorafgaand aan de perspectiefplanbespreking worden de Structured Assessment of Violence Risk in Youth (SAVRY) en de TVA afgenomen; instrumenten die met name gericht zijn op delictfactoren en vaardigheden op leefgebieden. Verder worden alle ervaringen vanuit de leefgroep, de trainingen en het onderwijs meegenomen om tot een helder gedragsbeeld en een nadere analyse van de problematiek en het benodigde hulpaanbod te komen.

De derde fase start met de uitkomst van het tweede perspectiefplan en is gericht op de persoonlijke ontwikkeling van de jeugdige. De jeugdige werkt verder aan zijn delictanalyse en de bewerking van de delictfactoren. Er wordt in deze fase gestart met specifieke interventies gericht op delictfactoren (zoals middelengebruik, agressie en sociale vaardigheden). Samen met de mentor werkt de jeugdige actief aan vaardigheden voor terugkeer naar de maatschappij. Deze zogenaamde ontwikkelprofielen zijn o.a. gericht op omgaan met

gezag, respect, keuzes maken, omgaan met delicten, zelfbeeld en zelfredzaamheid. Ook kan in deze fase het planmatig verlov worden gestart. Tijdens het planmatig verlov leert de jeugdige doelgericht omgaan met meer vrijheden.

Tijdens het verblijf in een JJI wordt elke vier maanden een nieuw perspectiefplan opgesteld om perspectieven, behandeldoelen en behandelplannen bij te stellen.

Fase vier en vijf richten zich op de resocialisatie en voorbereiding op terugkeer in de samenleving. In de vierde fase van YOUTURN komt de jeugdige in aanmerking voor een scholings- en trainingsprogramma, waarbij de jeugdige minimaal 26 uur per week vastgestelde activiteiten, gericht op verdere resocialisatie in de maatschappij, buiten de JJI uitvoert. In de vijfde fase verlaat de jeugdige de inrichting definitief. Deze fase is voornamelijk gericht op het overdragen van relevante informatie aan de (jeugd)reclassering.

Individuele behandeling

Naast de basismethodiek wordt ook specifieke behandeling geboden. In de JJI's worden gedragsinterventies aangeboden die door de Erkenningscommissie gedragsinterventies van het Ministerie van Veiligheid en Justitie zijn erkend. Deze richten zich op de criminogene factoren die aanwezig zijn bij de jeugdigen. Zo richt de gedragsinterventie 'Leren van delict' zich op het delictgedrag, 'Brains4Use' op het gebruik van gedragsbeïnvloedende middelen en 'Out of the Circle' op zedenproblematiek. Elke JJI biedt minimaal drie door het Ministerie van Veiligheid en Justitie erkende gedragsinterventies aan. Daarnaast worden in de JJI's ook GGZ-interventies en psycho-educatie aangeboden.

Aan jeugdigen met psychiatrische problematiek wordt psychiatrische behandeling geboden. Voor de therapieën en psychiatrische behandeling zijn psychologen en psychiaters werkzaam in de JJI. Zij bieden op maat gesneden behandeling voor jeugdigen met psychiatrische problematiek. Ook kan voor specifieke problematiek samenwerking worden gezocht met GGZ-instellingen in de regio.

Onderwijs

Het onderwijs is een belangrijk onderdeel in de JJI. Een groot deel van de dag (circa 5 uur) brengt de jeugdige door op de JJI-school. Elke jeugdige in de JJI volgt onderwijs of een op arbeid gericht traject. Dit is een verplicht onderdeel van het dagprogramma in de JJI. Omdat er veel leeftijds- en niveaoverschillen zijn, wordt onderwijs ook op verschillende niveaus aangeboden (zoals VMBO, MBO, VSO, vakonderwijs, AKA etc).

Het onderwijs in de JJI wordt geboden door een externe onderwijsinstelling die haar diensten levert binnen de muren van de JJI. De regelgeving, die van toepassing is op de scholen in justitiële jeugdinrichtingen, is vastgelegd in de Wet op de expertisecentra en valt onder de verantwoordelijkheid van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen.

Met het oog op de gemiddeld ouder wordende populatie in de JJI's, spelen de onderwijsinstellingen in op de veranderende levensfase en leerbehoeften van de jeugdigen. Er wordt zoveel mogelijk maatwerk geboden. Zo richt het onderwijs zich bij de oudere doelgroep meer op arbeidstoeleiding en vakopleidingen. Om dit te kunnen organiseren is er meer aandacht voor het creëren van interne en externe stageplaatsen.

4. Het dagprogramma in een JJI

De dagindeling kan per JJI, per leefgroep of per dag op onderdelen afwijken van het hieronder geschetste dagprogramma, maar bestaat globaal uit dezelfde elementen. Het dagprogramma in een JJI omvat minimaal 77 uur activiteiten per week⁵. Onderwijs, behandeling, trainingen, therapie, sport en recreatie maken hier deel van uit.

De jeugdigen worden rond half acht gewekt waarna de dag begint. Er wordt gelet op hygiëne en tijdigheid. Er wordt op de leefgroep ontbeten. De leefgroep bestaat meestal uit tien (op kortverblijf) tot acht (op langverblijf) jeugdigen. Om negen uur begint het onderwijs of gaan jeugdigen naar hun stage. Bij het onderwijs zitten de jeugdigen (in de meeste JJI's) in een andere samenstelling dan op de leefgroep. Elke jeugdige in de JJI volgt onderwijs. Dit kan theoretisch onderwijs zijn, maar ook praktijkgericht onderwijs met bijvoorbeeld (interne) stages. Gedurende 5 à 6 uur per dag volgt de jeugdige onderwijs op zijn of haar niveau. In het weekend is er geen onderwijs en is er een korter dagprogramma dan tijdens werkdagen (maar nog steeds minimaal 8,5 uur per dag). Het dagprogramma is dan gevuld met meer recreatieve activiteiten. Zo heeft de jeugdige recht op tweemaal 45 minuten sport per week, twee uur recreatieve activiteiten per dag en kan hij de bibliotheek bezoeken.

Als de jeugdigen in de middag terugkomen naar de leefgroep, is het tijd voor therapie, training, mentorcontact of behandeling. Dit wordt ingevuld door YOUTURN, de tip- en top- bijeenkomsten van TOPs! (wederzijdse hulpbijeenkomsten), gedragsinterventies of psychiatrische behandeling.

Daarnaast is er na onderwijs de mogelijkheid om met verlov te gaan en bezoek te ontvangen.

's Avonds wordt samen de avondmaaltijd gegeten. In het weekend kunnen de jeugdigen soms zelf koken. De kook-, opruim- en afwastaken worden dan onder de jongeren verdeeld.

Na het avondeten is er tijd voor sport, recreatie en vrijetijdsbesteding, wordt huiswerk gemaakt, gewerkt aan de resocialisatie en nazorg en kan bezoek worden ontvangen.

⁵ Dit is vastgelegd in de beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen; art 22 BJJ.

Aan het einde van de dag gaan alle jeugdigen naar hun eigen kamer en wordt de deur afgesloten. In de inrichting zijn altijd personeelsleden aanwezig als jeugdigen hulp nodig hebben. De jeugdigen blijven de gehele nacht op hun kamer.

Ook is er voor jeugdigen de mogelijkheid om op verlof te gaan. Vanaf fase 3 van YOUTURN kunnen jeugdigen in aanmerking komen voor planmatig verlof. Bij planmatig verlof wordt verlof doelgericht ingezet voor bijvoorbeeld bezoek aan familie of instanties buiten de JJI. Door middel van planmatig verlof, waarbij verlof de eerste paar keer onder begeleiding start maar de jeugdige bij positieve resultaten meer vrijheden krijgt, oefent de jeugdige langzaam met meer vrijheden en deze wordt voorbereid op een terugkeer in de maatschappij.

5. Verlof

Er is sprake van twee soorten verlof. Het planmatig verlof en het incidenteel verlof. Incidenteel verlof kan worden aangevraagd indien verblijf buiten de inrichting noodzakelijk wordt geacht vanwege onvoorziene omstandigheden (zoals een begrafenis). Deze vorm van verlof is niet noodzakelijkwijs gerelateerd aan de behandeldoelen.

Het planmatig verlof wordt verleend in het kader van een verlofplan dat onderdeel is van het perspectiefplan. Het verlofplan richt zich op een geleidelijke terugkeer in de maatschappij. Het planmatig verlof kent een opbouw van geringe vrijheden naar steeds meer vrijheden. Het verlof en de stappen naar meer vrijheden vloeien voort uit de behandeldoelen en het behandelverloop.

Hierbij wordt rekening gehouden met de mogelijke risico's op onttrekking, slachtoffers en nabestaanden en de algehele rechtsorde. Een verlofmachtiging wordt aangevraagd door de JJI bij het hoofdkantoor van DJI. Hiervoor geldt het uitvoeringskader verlof.

Planmatig verlof kent een standaard opbouw (waarvan in specifieke gevallen kan worden afgeweken): begeleid verlof, eendaags onbegeleid verlof, meerdaags onbegeleid verlof. Uiteindelijk gaat een jeugdige een scholings- en trainingsprogramma (STP) te volgen. De jeugdige verblijft dan buiten de inrichting en volgt een op maat gesneden onderwijs- of werktraject buiten de inrichting. Hierbij krijgt de jeugdige begeleiding en toezicht door de (jeugd)reclassering. Als de jeugdige zich niet aan de gestelde voorwaarden houdt, kan hij of zij teruggeplaatst worden in de JJI.

6. JJI in de jeugdstrafrechtsketen: samenwerking, resocialisatie en nazorg

De JJI richt zich op de terugkeer van de jeugdige in de samenleving. Om dit te organiseren is het belangrijk dat er goede samenwerking met ketenpartners is, zoals de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK), het Openbaar Ministerie (OM), de (jeugd)reclassering (JR), onderwijsvoorzieningen buiten de JJI, gemeenten etc.

Het Landelijk Instrumentarium Jeugdstrafrechtsketen

Wanneer een jeugdige in aanraking komt met justitie, wordt het landelijk instrumentarium jeugdstrafrechtsketen (LIJ) ingezet om zoveel mogelijk informatie te verzamelen over de jeugdige. Als een jeugdige wordt verdacht van een strafbaar feit, maakt de politie een proces-verbaal op en vult het preselectie instrument van het LIJ in. Hierin wordt een eerste inschatting van het recidiverisico gemaakt. Bij een preselectie van midden of hoog algemeen recidiverisico of wanneer sprake is van een ernstig delict start de RvdK een strafonderzoek. Met het LIJ-instrument 2a verzamelt de RvdK informatie over de jeugdige, van zijn of haar netwerk, de school en eventuele hulpverleners. Alle informatie samen levert een dynamisch risicoprofiel op. Indien nodig wordt een uitgebreider onderzoek gestart met behulp van instrument 2b. In een rapport van instrument 2b geeft de Raad advies over gedragsinterventies en andere maatregelen. Als een persoonlijkheidsonderzoek nodig is kan het OM het Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie (NIFP) de opdracht geven tot een pro-Justitia rapportage. Het OM en de rechtbank ontvangen de beschikbare rapporten. Op basis daarvan kunnen zij komen tot hun oordeelsvorming. Indien een jeugdige in een JJI wordt geplaatst, gebruikt de JJI de informatie uit het LIJ bij het opstellen voor het perspectiefplan.

Netwerk- en trajectberaden

Om goede advisering te bieden aan het OM en de Rechtbank en goede nazorg te organiseren zijn de netwerk- en trajectberaden opgericht.

Het netwerkberaad vindt plaats binnen zeven dagen na instroom. De RvdK is voorzitter van dit beraad en de JJI en de (jeugd)reclassering zijn aangesloten bij dit overleg. Het doel is om zo snel mogelijk, alle bekende informatie over de jeugdige boven tafel te krijgen en een inschatting te maken van de verblijfsduur van de jeugdige.

De trajectberaden worden ook voorgezeten door de RvdK en naast de deelnemers uit het netwerkberaad neemt ook een contactpersoon van de gemeente deel aan het overleg. Dit overleg vindt maximaal twee weken na het netwerkberaad plaats. Hier worden procedurele afspraken gemaakt over het traject van de jeugdige. Het beraad vindt plaats vóór belangrijke momenten in het traject van de jeugdige, zoals voor de zitting en (bij langverblijf) drie maanden v

óór het verlaten van de inrichting. In dit beraad wordt onder andere gekeken naar huisvesting, onderwijs en begeleiding na het verlaten van de JJI.

Voor jeugdigen die slechts kort in de JJI hebben verbleven, biedt de jeugdreclassering nazorg na verblijf in een JJI, door middel van een maatregel hulp en steun. Voor de langverblijvende jeugdigen neemt de jeugdreclassering of 3RO (volwassen reclassering) de begeleiding en toezicht van de JJI over. Bij jeugdigen met een PIJ-maatregel worden zes maanden vóór uitstroom afspraken gemaakt tussen JJI en 3RO en wordt er voorelke jeugdige een plan van aanpak opgesteld.

Meer informatie

Dit informatieblad geeft algemene informatie over de ten uitvoerlegging van straffen of maatregelen in de JJI. Meer informatie over DJI, de zorg, opvoeding, onderwijs en behandeling die wordt geboden in een JJI kunt u vinden op www.dji.nl.

Colofon

Dit is een uitgave van Dienst Justitiële Inrichtingen
Realisatie: afdeling Corporate Communicatie

